

10 באוגוסט 2014

בתקופה שלאחר מבצע "עופרת יצוקה" השתמש החמאס במלט שהגיע לרצועה לשיקום ושדרוג תשתיתו הצבאית על חשבון צרכי האוכלוסייה

קריאה לתרום כסף לרכישת מלט עבור האוכלוסייה ברצועת עזה לאחר מבצע "עופרת יצוקה" (אתר Free Gaza,¹ 12 באפריל, 2010). רכישת המלט הוצגה ע"י ארגונים פרו-פלסטינים כסיוע הומניטארי לתושבי רצועת עזה אולם בפועל נוצלו שקי המלט שהגיעו לרצועה בעדיפות לצרכי התעצמות הצבאית של חמאס.

כללי

1. המלט הינו מצרך חיוני, שממשל חמאס ברצועת עזה ותושבי הרצועה נזקקו לו לאחר מבצע "עופרת יצוקה", לשם בניית מבנים חדשים ושיקום מבנים, שניזוקו במהלך המבצע. ברם, המידע שבידינו מצביע כי חמאס עשה במלט, שהגיע לרצועה או יוצר בה. שימושים נרחבים לשיקום תשתיות צבאיות, שניזוקו במבצע "עופרת יצוקה", ולבניית תשתיות חדשות. כמויות ניכרות של מלט הוקצו לשם הקמת מערכת מסועפת של מנהרות התקפיות (שנחשפה במבצע "צוק איתן") והקמת מנהרות הברחה ומנהרות הגנתיות בתוך המרחב האורבאני של עזה. כמו כן שימש המלט להקמת מוצבים, מתקני אימונים, אתרי אחסון ומתקנים מבוטנים לשיגור רקטות.

2. הקצאת המלט לצרכים צבאיים, על חשבון השיקום האזרחי של הרצועה נעשתה ע"י חמאס כחלק מתפישה אסטרטגית, שנתנה עדיפות לצרכי שיקום ושדרוג התשתית הצבאית על פני צרכי האוכלוסייה. ח'אלד משעל, יו"ר הלשכה המדינית של חמאס, הודה בכך במפורש בדבריו בכינוס ערבי בדמשק, כשנה לאחר מבצע "עופרת יצוקה": "כלפי חוץ התמונה הנגלית לעין בעזה הינה דיבורים על

¹ Free Gaza הינה התארגנות פרו-חמאסית בינלאומית, שמטרתה המוצהרת "שירת המצור" שישראל הטילה על רצועת עזה. ההתארגנות מילאה תפקיד חשוב בפרויקט המשטים לרצועת עזה והייתה שותפה למשטח "מרמרה".

פיוס...ובנייה; אולם, התמונה הסמויה מן העין היא, **שרוב בכסף והמאמץ מופנים להתנגדות ולהכנות צבאיות...²**.

3. על רקע המגבלות, שהטילה ישראל על הכנסת מלט לרצועה נקט חמאס מאז מבצע "עופרת יצוקה" במספר שיטות להשגת המלט לקידום צרכיו הצבאיים: השיטה הנפוצה ביותר הייתה הברחת כמויות גדולות של מלט באמצעות מנהרות ההברחה בגבול הרצועה עם מצרים. שיטות נוספות ייצור עצמי במפעלים שונים ברצועה, הפועלים תחת פיקוח חמאס; שימוש בחומרי בנייה, אשר נותרו ביישובים הישראליים שנחרבו בעקבות ההינתקות; והשתלטות על מלט, שהגיע לרצועה במסגרת סיוע ארגוניים בינלאומיים או שיירות הסיוע הבינלאומיות.

שקי חומרי בנייה של אונר"א, שנמצאו ע"י חיילי צה"ל במבצע "צוק איתן", אשר שימשו לבניית מנהרות (דובר צה"ל, 29 ביולי 2014)

4. מידע נוסף על השימושים הצבאיים שעשתה חמאס במלט בשנים האחרונות ראו לקט מידע מה-14 ביוני 2010: ["המחסור במלט ברצועת עזה מקשה על שיקום ושיפור תנאי החיים של האוכלוסייה. בה בעת, מידע מודיעיני מהימן מצביע כי חמאס עושה שימוש נרחב במלט לצרכים צבאיים, כחלק מאסטרטגיה המעניקה עדיפות לצרכי שיקום ושדרוג התשתית הצבאית על פני צרכי האוכלוסייה"](#).

² פרוט ראו לקט מידע מה-6 באוגוסט 2014: "תעדוף צרכיה האזרחיים של רצועת עזה מול צרכיה הצבאיים: סדר העדיפויות האסטרטגי של ח'לאד משעל, יו"ר הלשכה המדינית של חמאס, כשנה לאחר מבצע "עופרת יצוקה".

המחסור במלט ברצועת עזה מקשה על שיקום ושיפור תנאי החיים של האוכלוסייה. בה בעת, מידע מודיעיני מהימן מצביע כי חמאס עושה שימוש נרחב במלט לצרכים צבאיים, כחלק מאסטרטגיה המעניקה עדיפות לצרכי שיקום ושדרוג התשתית הצבאית על פני צרכי האוכלוסייה

כללי

1. המלט הינו מצרך חיוני, שממשל חמאס ברצועת עזה ותושבי הרצועה נזקקים לו לשם בניית מבנים חדשים ושיקום מבנים, שניזוקו במהלך מבצע "עופרת יצוקה". בה בעת, מידע מודיעיני מהימן מצביע על כך שחמאס עושה במלט שימוש נרחב לשיקום תשתיות צבאיות, שניזוקו במבצע "עופרת יצוקה", ולבניית תשתיות חדשות. מדובר בהקמת מוצבים, מתחמי אימונים ואתרי אחסון; בהכשרת מנהרות הגנתיות והתקפיות; ובהקמת מתקני שיטור מבוטנים לשיגור רקטות.

2. הדבר נעשה כחלק מאסטרטגיה כוללת הנותנת עדיפות לצרכי שיקום ושדרוג התשתית הצבאית על פני צרכי האוכלוסייה. ח'אלד משעל, יו"ר הלשכה המדינית של חמאס הודה בכך במפורש בדבריו בכינוס בדמשק ("כלפי חוץ התמונה הנגלית לעין בעזה הינה דיבורים על פיוס...ובנייה; אולם, התמונה הסמויה מן העין היא, שרוב בכסף והמאמץ מופנים להתנגדות ולהכנות צבאיות...").

3. על רקע זה הטילה ישראל מגבלות על הכנסת המלט לרצועה, אשר גרמו למחסור במלט, בפרט לאור הכמויות הרבות הנדרשות לשיקום. חמאס מצאה למגבלות אלה פתרונות חלקיים, בעיקר באמצעות "תעשיית ההברחות" וייצור עצמי של מלט ובטון. חמאס מצאה למגבלות אלה פתרונות חלקיים, בעיקר באמצעות הברחות וייצור עצמי של מלט ובטון, אולם הם עדיין מוגבלים ביחס לתכנוני חמאס.

4. חמאס פועלת מול הקהילה הבינלאומית להשגת מלט ובמקביל עושה בכך שימוש תעמולתי ע"י העצמת דימוי מצוקת המלט. לפיכך הסיוע המגיע לרצועה, כולל במשט האחרון, כלל גם מלט, וארגוני סיוע בינלאומיים כדוגמת Free Gaza מנהלים קמפיין תקשורתי לגיוס כספים לשם רכישת מלט לחמאס (ראו להלן).

5. להערכתנו, הכנסת כמויות מלט נרחבות לרצועה אכן תסייע לאוכלוסייה. בה בעת חמאס תפעל להסיט כמויות משמעותיות לשימושים צבאיים, תוך ניצול שליטתה ברצועה וחוסר יכולתה של האוכלוסייה האזרחית להשפיע על סדרי העדיפויות של ממשל חמאס.

עדויות עדכניות לפיהן חמאס עושה שימוש נרחב במלט לצרכים צבאיים

6. על פי מידע מודיעיני מהימן מהחודשים האחרונים (המתבסס בין השאר על פענוח תצלומי אוויר), חלה עלייה ניכרת בשימוש במלט ובבטון ע"י הזרוע הצבאית של חמאס ברצועה. הזרוע הצבאית פועלת

לשיקום ולביצור מתחמים צבאיים, ולבניית מערכים התקפיים והגנתיים חדשים, בין השאר על בסיס לקחי מבצע "עופרת יצוקה". חלק ניכר מהמערכים הצבאיים נבנים בעומק שטח הרצועה, באזורים רוויי אוכלוסייה אזרחית. זאת במסגרת תורת הלחימה של חמאס, שתקפותה התחזקה על בסיס לקחי מבצע "עופרת יצוקה", הבונה את עיקר תשתיותיה הצבאיות בשטחים צפופי אוכלוסין, תוך עשיית שימוש באזרחים כב"מגן אנושי".

7. להלן השימושים המרכזיים במלט, שעושה הזרוע הצבאית של חמאס (גדודי עז אלדין אלקסאם):

א. הקמת תשתיות צבאיות: הקמה ושיפוץ של עשרות רבות של מוצבי קבע, מתחמי אימונים ואתרי אחסון אמצעי לחימה, תוך שימוש בכמויות מלט גדולות.

ב. הכשרת מנהרות: בניית תשתית של מנהרות פנימיות, מדופנות בבטון לצרכי מיגון. חמאס מייחסת חשיבות רבה למערך התת-קרקעי שלה המשמש לצרכים הגנתיים והתקפיים (צמצום חשיפת פעילי טרור ואמצעי לחימה, ניווד פעילים מאזור לאזור, ביצוע פיגועים ע"י בניית מנהרות משטח הרצועה לשטחי ישראל).

ג. הקמת מרחבי שיגור לנשק תלול מסלול (רקטות, מרגמות): מרחבי שיגור אלו מדופנים בבטון. העמדות הנחפרות בהם מקנות יכולת שיגור של רקטות לעבר ישראל "בלחיצת כפתור", ללא נוכחות פעילים בקרבת הרקטות. טקטיקת לחימה זו נועדה לשמור על שרידות מפעילי הרקטות ולאפשר ירי ממושך תוך שימוש קצב אש והספק רקטי אחיד.

מקורות המלט העומדים לרשות הזרוע הצבאית של חמאס

8. מידע מודיעיני מהימן מצביע כי על רקע המגבלות שהטילה ישראל על הכנסת מלט לרצועה נוקטת חמאס במספר שיטות להשגת מלט, שחלקו מועבר לזרוע הצבאית:

א. מערך הברחות של חמאס - הדרך הנפוצה להכנסת מלט לרצועה. הזרוע הצבאית של חמאס, גדודי עז אלדין אלקסאם, מבריחה כמויות גדולות של מלט לצרכיה, באמצעות המנהרות של חמאס בגבול עם מצרים. כך למשל, ב-12 באוקטובר 2009, אותרה הברחה של 30 טון מלט ממנהרה ברפיח לאתר אחסון של חמאס.

ב. ייצור עצמי- הזרוע הצבאית של חמאס מייצרת חמרי בניין, בהם גם מלט ובטון, במפעלים שונים ברצועה הפועלים תחת פיקוחה. המלט מיוצר מחומרי גלם מקומיים (כגון אפר פחם וחול ים). חמאס הקימה מפעלים רבים חדשים לשם כך הקשורים באופן מובהק לזרוע הצבאית.

מפעל לייצור מלט השייך לחמאס

ג. שימוש בחומרי בנייה ישראלים- חמאס עושה שימוש בחומרי בנייה, אשר נותרו בישובים הישראליים, שנחרבו בעקבות ההתנתקות. לשם כך חמאס מפרקת מבנים ישראלים, שהיו מאוכלסים בעבר.

ד. השתלטות על סיוע הומניטארי הנכנס לרצועה- ממשל חמאס מקבל לידיו את המלט המגיע לרצועה במסגרת סיוע ארגונים בינלאומיים או שיירות הסיוע הבינלאומיות.

קריאה לתרום כסף לרכישת מלט עבור האוכלוסייה ברצועת עזה (אתר Free Gaza, 12 באפריל, 2010). ארגון Free Gaza, שהיה בין יוזמי המשט האחרון, נזרר מלהודות כי המלט היה מיועד ממשל חמאס, הנתפס במדינות רבות בעולם כממשל בלתי חוקי, והוא מציג זאת כסיוע הומניטארי לתושבי הרצועה.

התבטאות של ח'אלד משעל בדבר מתן עדיפות לשיקום התשתית הצבאית של חמאס

ח'אלד משעל במהלך כינוס המפלגות הערביות בדמשק (פלסטין אלאין, 12 בנובמבר, 2009)

9. בעבר הודה ח'אלד משעל, ראש הלשכה המדינית של חמאס, כי חמאס מפנה את רוב משאביה הכספיים ברצועות עזה לקידום בניית התשתית הצבאית על חשבון השיקום האזרחי של הרצועה. במהלך כינוס של המפלגות הערביות בדמשק (12 בנובמבר 2009) התבטא ח'אלד משעל, בין השאר³:

א. עיקר המאמץ של חמאס ברצועת עזה מופנה להכנות הצבאיות: "כלפי חוץ התמונה הנגלית לעין בעזה היא דיבורים על פיוס [בין חמאס לפתח] ועל בנייה; אולם התמונה הסמויה מן העין היא, שרוב הכסף והמאמץ מופנים להתנגדות ולהכנות צבאיות... אנו שוקדים על ההתנגדות".

وفيما يتعلق بغزة، قال مشعل "ظاهر الصورة في غزة أنهم يتحدثون عن المصالحة والبناء، لكن باطن الصورة يقول إن معظم المال والجهد يذهب للمقاومة والاستعدادات العسكرية"..
مؤكدًا "نحن شغالين على المقاومة".

הקטע המקורי מדברי ח'אלד משעל

ב. חמאס, הנתונה בקשיים כספיים, זקוקה לתרומות למען ה"התנגדות": ח'אלד משעל האיץ במפלגות הערביות לגייס תרומות, כהכנה לשלב הבא של ה"התנגדות" (קרי, הטרור), מאחר וחמאס נמצאת ב"מצור" כספי. ח'אלד משעל הזהיר מפני התניית מתן הסיוע הכספי לחמאס בביצוע פיגועים מצד ה"התנגדות", שכן, לדבריו, "הכסף מושקע בהכנה להסלמת ההתנגדות" (ואכן חמאס ממשיכה לשמור על מדיניות פיגועים מרוסנת ומנצלת את פסק הזמן להתעצמות צבאית).

³ מידע נוסף ראו לקט מידע מה- 17 בנובמבר 2009.

10. דבריו אלה של ח'אלד משעל משקפים את סדר העדיפויות האמיתי של חמאס שעיקרו, שיקום ושדרוג התשתית הצבאית ברצועה שנפגעה במבצע "עופרת יצוקה". סדר עדיפויות זה מוצא ביטויו בהפניית מרבית הכספים המוזרמים לרצועה עבור חמאס (כולל כספים שמקורם בקרנות סיוע ערביות ובינלאומיות) לשם קידום ההכנות הצבאיות, על חשבון השיקום האזרחי של הרצועה (המתנהל באיטיות). סדר עדיפויות זה מתבטא גם במתן עדיפות לשימושים הצבאיים במצרך חיוני כמו מלט על פני השימושים האזרחיים.